

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3102/2018. (IV. 9.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a lőfegyverekről és lőszerokről szóló 2004. évi XXIV. törvény 3/A. § (2) bekezdés *b)* pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására, valamint alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság bírója (a továbbiakban: indítványozó) az előtte 13.K.27.501/2016. szám alatt folyamatban lévő eljárást felfüggesztette, és egyidejűleg az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz a lőfegyverekről és lőszerokról szóló 2004. évi XXIV. törvény (a továbbiakban: Ftv.) 3/A. § (2) bekezdés *b)* pontja vonatkozásában.
- [2] Az indítvánnyal érintett – közigazgatási határozat felülvizsgálata iránti – perben a bíróságnak abban a kérdésben kell állást foglalnia, hogy az eljárás hatóságok jogszerűen tagadták-e meg a felperes fegyvertartási engedélyének kiadását.
- [3] Az indítványozó az ügy alkotmányossági kérdéseinek megítéléséhez az eljárás előzményeit érintően a következőket emelte ki.
- [4] A fegyvermester foglalkozású felperest a bíróság 2016. április 4. napján meghozott jogerős ítéletével lőfegyverrel visszaélés büntette miatt 5 év próbaidőre felfüggesztett 1 év 6 hónap szabadságvesztésre ítélte. A jogerős bírósági ítélet a felperest előzetes mentesítésben részesítette, és megállapította, hogy a mentesítés legkorábbi időpontja 2016. április 4. napja.
- [5] A felperes 2016. július 11. napján sörétes és golyós lőfegyver tartása iránti kérelmet nyújtott be a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság Gárdonyi Rendőrkapitányságához. Az első fokon eljáró hatóság 2016. július 28. napján meghozott határozatával a felperes kérelmét elutasította. Határozatában rögzítette, hogy a bűnügyi nyilvántartás adatai szerint a bíróság lőfegyverrel visszaélés büntette miatt a felperest felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte, és az ítélet szerint a mentesítés időpontja 2016. április 4. napja. Az elsőfokú hatóság megállapította, hogy az ügyben alkalmazandó Ftv. 3. § (2) bekezdés alapján nem adható fegyvertartási engedély a szándékos bűncselekmény miatti mentesítés beálltától számított 4. évig, ezért a felperes esetében ez a hátrányos jogkövetkezmény a 2016. április 4. napján bekövetkezett mentesítés időpontjától számítva 2020. április 4. napjáig fennáll.
- [6] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú hatóság az elsőfokú hatóság határozatát helybenhagyta. Határozatában kiemelte, hogy a mentesítés következtében a felperes büntetlen előéletűnek minősül, de a bűnügyi nyilvántartásban az elítélés ténye továbbra is szerepel. Utalt arra, hogy vannak olyan foglalkozások és tevékenységek, és ilyen a fegyvertartás is, amelyek kapcsán a már mentesített, de a bűnügyi nyilvántartásban szereplő személyekre is hátrányos jogkövetkezményt kell alkalmazni. Megállapította, hogy az ügyben alkalmazandó

Ftv. 3/A. § (2) bekezdése *b*) pontja alapján meghatározott ideig nem kaphat fegyvertartási engedélyt az a személy, aki büntetlen előéletű, de büntetőjogi felelősségét megállapították. A másodfokú hatóság kiemelte, hogy ez a törvényi rendelkezés kötelezően alkalmazandó taxatív előírás, amely vonatkozásában mérlegelési jogköre nincs a hatóságnak, ezért a felperes esetében a fegyvertartási engedély megszerzésének legkorábbi időpontja 2020. április 4. napja.

- [7] A jogerős hatóság határozat bírósági felülvizsgálata iránt a felperes keresetet nyújtott be.
- [8] 2. Az indítványozó bíró az indítványban annak megállapítását kérte, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben alkalmazandó Ftv. 3/A. § (2) bekezdés *b*) pontja alaptörvény-ellenes. Álláspontja szerint az Ftv. hivatkozott rendelkezése az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésébe és XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközik.
- [9] 2.1. Az indítványozó az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben hangsúlyozta, hogy a felperes fegyvermester, akinek munkája, foglalkozása ellátásához elengedhetetlenül szükséges a fegyver használata.
- [10] Az Alkotmánybíróság 20/2013. (VII. 19.) AB határozatában foglaltakra utalással kiemelte, hogy az Ftv. 3/A. §-a a személy- és vagyonörökhöz hasonlóan várakozási időt állapított meg a hatósági engedély megszerzéséhez a mentesített személyek esetében. A lőfegyverrel kapcsolatos bármely foglalkozáshoz, így a felperes fegyvermesteri foglalkozásának gyakorlásához is hatósági engedély szükséges. Az indítványozó szerint ugyanakkor a hatósági engedély kiadásának a várakozási időre hivatkozással való megtagadása a jelen ügyben sérti az Alaptörvény XII. cikkben foglalt alapjogot, mert ellehetetleníti a felperes által választott és tanult foglalkozás gyakorlását. Emellett ugyanakkor, az indítványozó álláspontja szerint, nem állapítható meg, hogy az alapjog korlátozására egy másik alapjog védelme miatt van szükség.
- [11] 2.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben az indítványozó kiemelte, hogy a büntetőjogban ismert mentesítés célja az, hogy a büntetéskiszabási elvek alapján biztosítsa a terhelt reszocializációját, társadalomba való visszailleszkedését, illetve a terheltet ne sújtsa olyan joghátránnyal, amely az általa elkövetett cselekménnyel nem áll arányban. A mentesítés ezért azt jelenti, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) rendelkezései alapján a terhelt a hátrányos jogkövetkezmények alól – meghatározott feltételek teljesülésekor – főszabályként mentesül. Az indítványozó rámutatott azonban arra is, hogy a Btk. mentesítésre vonatkozó rendelkezésében a „törvény eltérő rendelkezése hiányában” szövegrész arra utal, hogy léteznek olyan jogszabályi előírások, amelyek a büntetlen előéleten túlmenő követeléseket támasztanak. A mentesítés alá eső elítéléshez hátrányos következményeket fűznek bizonyos állások betöltésére, így ezekre az esetekre szigorúbb szabályok vonatkoznak.
- [12] Az indítványozó szerint ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül, hogy a mentesítés célja az, hogy a felfüggesztett szabadságvesztésre elítélés esetén a cselekmény tárgyi súlya és az elkövető személye miatt a társadalomra való veszélyesség foka csökkentebb, ezért indokolt, hogy a bíróság mérlegelési jogkörében ítélje meg, hogy a további kedvezményt, az előzetes mentesítést alkalmazza-e. Megítélése szerint az Ftv.-ben szabályozott várakozási idővel gyakorlatilag kiüresedik a mentesítés büntetőjogi intézménye, mivel olyan hátrányos jogkövetkezményeket fűz az elítéléshez, amelyeket a konkrét esetben a büntetőügyben eljáró bíróság nem látott indokoltnak, továbbá elvonja a bírótól annak lehetőségét, hogy a szankció alkalmazását vagy mellőzését az ítéletalkotó munkájában szabadon mérlegelhesse.
- [13] Az indítványozó az Alkotmánybíróság 8/2015. (IV. 17.) AB határozatára, a 20/2013. (VII. 19.) AB határozatára és a 144/2008. (XI. 26.) AB határozatára utalással kiemelte, hogy a konkrét ügyben megállapítható: a büntető ügyben eljáró bíróság jogerős ítéletével a felperest előzetes mentesítésben részesítette, aki így nem köteles számot adni az elítéléséről. Álláspontja szerint ugyanakkor a fegyvertartási engedély megszerzéséhez szükséges várakozási idő közens szabályai kiüresítik a mentesítés jogintézményének tartalmát, mivel a szubjektív bírói döntésen alapuló mentesség ellenére mégis büntetőjogon kívüli szankciókat állapít meg számára a jogszabály.
- [14] Az indítványozó bíró utalt végül arra, hogy az Ftv. 3/A. § (2) bekezdés *b*) pontjában meghatározott várakozási idő tartalmában a Btk. 52. §-a szerinti foglalkozástól eltiltás szankciójának minősül. A büntetőjogi szankció kiszabása ugyanakkor törvényes keretek között a bíróság joga és feladata, ezért a várakozási idő meghatározása sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, mert a foglalkozástól eltiltással azonos tartalmú szankciót nem a bíróság alkalmazza, hanem kötelezően alkalmazandó törvényi rendelkezés szabja ki.

II.

[15] Az Alkotmánybíróság eljárása során az alábbi alaptörvényi és jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe.

[16] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XII. cikk (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[17] 2. Az Ftv. érintett rendelkezései:

3/A. § (2) „A 3. §-ban meghatározott engedély nem adható, illetve hosszabbítható meg, ha az (1) bekezdésben meghatározott személy

a) büntetett előéletű;

b) büntetlen előéletű, de büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerősen megállapította

ba) a 2013. június 30-ig hatályban volt, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1978. évi IV. törvény) X. fejezetében meghatározott állam elleni bűncselekmény, XI. fejezetében meghatározott emberiség elleni bűncselekmény, emberölés, erős felindulásban elkövetett emberölés, öngyilkosságban közreműködés, 170. § (2)–(4) és (6) bekezdése szerinti testi sértés, foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés, kényszerítés, emberkereskedelem, 174/B. § (2) bekezdés a) pontja szerinti közösség tagja elleni erőszak, 175. § (3) bekezdés g) pontja szerinti személyi szabadság megsértése, 175/A. § (2) bekezdés b) pontja szerinti emberablás, illetve 176. § (2) bekezdés b) pontja, (3) és (4) bekezdése szerinti magánlaksértés, 176/A. § (2) bekezdése szerinti zaklatás, erőszakos közösülés, szemérem elleni erőszak, 207. § (3) bekezdés b) pontja szerinti kerítés, 218. § (3) bekezdés b) pontja szerinti embercsempészés, XV. fejezet V. címében meghatározott hivatalos személy elleni bűncselekmény, 242/B. § (3) bekezdése szerinti hatóság eljárásának megzavarása, 259. § (1)–(3) bekezdése szerinti közveszély okozás, 260. § (2) bekezdése szerinti közérdekű üzem működésének megzavarása, terrorcselekmény, 261/A. § (3) bekezdése szerinti nemzetközi gazdasági tilalom megszegése, légi jármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatalomba kerítése, visszaélés robbanóanyaggal vagy robbantószerrel, visszaélés lőfegyverrel vagy lőszerrel, visszaélés haditechnikai termékkel és szolgáltatással, illetve kettős felhasználású termékkel, bünszervezetben részvétel, visszaélés radioaktív anyaggal, visszaélés nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel, 266/B. § (2) bekezdés első fordulata szerinti állatkínzás, 271. § (3) bekezdése szerinti garázdaság, 273. § (2) bekezdése szerinti önbíráskodás, visszaélés kábítószerrel, visszaélés kábítószer-prekuzorral, visszaélés új pszichoaktív anyaggal, rablás, 322. § (1) bekezdés b) pontja szerinti kifosztás, zsarolás, 324. § (4) bekezdés c) pontja szerinti rongálás, 327. § (2) bekezdés a) pontja vagy (3) bekezdése szerinti jármű önkényes elvétele, 343. § (2) bekezdés a) pontja, (4) és (5) bekezdése szerinti szökés, 355. § (2) bekezdés a) pontja szerinti előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak, 363. § (1) bekezdés b) pontja szerinti harcckészültség veszélyeztetése elkövetése miatt,

bb) a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) XIII. Fejezetében meghatározott emberiség elleni bűncselekmény, XIV. Fejezetében meghatározott háborús bűncselekmény, emberölés, erős felindulásban elkövetett emberölés, öngyilkosságban közreműködés, 164. § (3)–(6) és (8) bekezdése szerinti testi sértés, foglalkozás körében elkövetett veszélyeztetés, kábítószer-kereskedelem, kábítószer birtoklása, kóros szenvedélykeltés, kábítószer készítésének elősegítése, kábítószer-prekuzorral visszaélés, új pszichoaktív anyaggal visszaélés, 190. § (2) bekezdés c) pontja szerinti emberrablás, emberkereskedelem, 194. § (2) bekezdés e) pontja szerinti személyi szabadság megsértése, kényszerítés, szexuális erőszak, 200. § (4) bekezdés c) pontja szerinti kerítés, 216. § (3) bekezdés a) pontja szerinti közösség tagja elleni erőszak, 221. § (2) bekezdés b) pontja vagy (3)–(4) bekezdése szerinti magánlaksértés, 222. § (2) bekezdése szerinti zaklatás, orvadászat, orvhalászat, radioaktív anyaggal visszaélés, nukleáris létesítmény üzemeltetésével visszaélés, atomenergia alkalmazásával visszaélés, XXIV. Fejezetében meghatározott állam elleni bűncselekmény, 279. § (3) bekezdése szerinti hatósági eljárás megzavarása, XXIX. Fejezetében meghatározott hivatalos személy elleni bűncselek-

mény, terrorcselekmény, terrorcselekmény feljelentésének elmulasztása, terrorizmus finanszírozása, jármű hatalomba kerítése, bünszervezetben részvétel, 322. § (1)–(3) bekezdése szerinti közveszély okozása, 323. § (2) bekezdés a)–b) pontja vagy (3) bekezdés a)–b) pontja szerinti közérdekű üzem működésének megzavarása, robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés, lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés, nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel visszaélés, 327. § (3) bekezdése szerinti nemzetközi gazdasági tilalom megszegése, haditechnikai termékkel vagy szolgáltatással visszaélés, kettős felhasználású termékkel visszaélés, 339. § (2) bekezdése szerinti garázdaság, 353. § (3) bekezdés b) pontja szerinti embercsempészség, 368. § (2) bekezdése szerinti önbíráskodás, rablás, 366. § (1) bekezdés b) pontja szerinti kifosztás, zsarolás, 371. § (4) bekezdés c) pontja szerinti rongálás, 380. § (2) bekezdés a) pontja vagy (3) bekezdése szerinti jármű önkényes elvétele, 434. § (2) bekezdés a) pontja vagy (3)–(4) bekezdése szerinti szökés, 445. § (2) bekezdés a) pontja szerinti előjáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak, 454. § (1) bekezdés b) pontja szerinti készenlét fokozásának veszélyeztetése elkövetése miatt, vagy

bc) olyan bűntett miatt, amelyet bünszervezet keretében követett el, szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, ötévi vagy azt meghaladó végrehajtandó szabadságvesztés esetén a mentesítés beálltától számított nyolc évig, szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, öt évet el nem érő végrehajtandó szabadságvesztés esetén a mentesítés beálltától számított öt évig, szándékos bűncselekmény miatt kiszabott közérdekű munka vagy pénzbüntetés esetén a mentesítés beálltáig, szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés esetén a mentesítés beálltától számított négy évig, [...]”

III.

- [18] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 25. és 52. §-ában előírt feltételeknek eleget tesz {vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II.8) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}. A bírói kezdeményezés szerint a támadott szabályt az eljárásban alkalmazni kell, az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítvány a megsemmisítés jogkövetkezményére is kiterjedő alaptörvény-ellenesség megállapítására irányul.

IV.

- [19] 1. Az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi vizsgálatát megelőzően áttekintette az indítványban állított alkotmányossági problémával összefüggő büntető anyagi jogi szabályozási környezetet. Ennek során megvizsgálta a Btk.-nak a mentesítéssel összefüggő rendelkezéseit, és annak jogpolitikai hátterét.
- [20] A büntetett előlethez fűződő joghátrányok sokrétűek, az élet majdnem minden területén jelentkeznek. Hatásuk az elítéléstől kezdve a büntetés kitöltése alatt és a büntetés kitöltése után is érvényesül, függően a büntetés nemétől és mértékétől. {8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [21] Az elítélést követő ismételt bűnelkövetés büntetőjogi joghátrányként egyes esetekben a visszaesői minőség megállapítását alapozza meg, míg más esetekben súlyosító körülményként értékelhető. A vonatkozó szabályokat a Btk. tartalmazza.
- [22] Azon hátrányos jogkövetkezményeket, amelyek a büntetőjogon kívül érvényesülnek, a magyar jog nem szabályozza egységesen. Ezek ágazati jogszabályokban találhatóak meg. Széles körben megjelennek, így például az alkotmányjog, az államigazgatási jog, a munkajog (pl. a közoktatásban alkalmazás feltétele az, hogy az alkalmazott büntetlen előéletű legyen), a polgári jog (pl. hivatásos gondnok csak büntetlen előéletű személy lehet) vagy a gazdasági jog területén is (pl. közbeszerzési eljárásban nem lehet ajánlattevő, aki a büntetett előlethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól nem mentesült). A jogkövetkezmények, tartalmukat tekintve kötődhetnek például a választójoghoz, munkakör betöltéséhez, hivatali tisztség viseléséhez, meglévő jogosítványok elvesztéséhez.
- [23] A terhelt az elítéléssel válik büntetett előéletűvé, a szankció alkalmazásától kezdve érik őt a büntetőjogi és a büntetőjogon kívül érvényesülő joghátrányok. A Btk. 97. § (1) bekezdése alapján a büntetőjogi felelősség megállapításához, büntetés kiszabásához vagy intézkedés alkalmazásához fűződő hátrányos jogkövetkezmény törvény – vagyis a Btk. és azon felül bármely más törvényi szintű rendelkezés – állapíthat meg.
- [24] Meghatározó kérdés ugyanakkor, hogy ezek a hátrányok meddig, vagyis milyen időtartamban, mely időpontig képesek kifejteni hatásukat az egykori elkövető jogviszonyaira. Ezzel összefüggésben rögzíti a Btk. 97. § (2) bekezdése, hogy a büntetőjogi felelősség megállapítására, a kiszabott büntetésre és az alkalmazott intézkedésre vonatkozó adatokat közhiteles hatósági nyilvántartás tartalmazza. Az adatok rögzítése a külön jogszabályban

meghatározott időpontig tart. A Btk. ezen rendelkezése értelmében az elítélttel szemben nem állapítható meg hátrányos jogkövetkezmény azt követően, hogy a vele szemben kiszabott büntetésre és az alkalmazott intézkedésre vonatkozó adatokat a közhiteles hatósági nyilvántartásból törölték. Adatainak a törlésével az elítélt mentesül az elítéléséhez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól. A joghátrányok érvényesülésének az időszaka tehát főszabály szerint a mentesítésig tart.

- [25] A Btk. 98. § (1) bekezdése értelmében „[a] mentesítés folytán – törvény eltérő rendelkezése hiányában – az elítélt mentesül a büntetett előlethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól”.
- [26] A mentesítés, azaz a rehabilitáció olyan jogkövetkezményekre terjed ki, amelyeket jogszabály fűz az elítéléshez. Beálltát követően a rehabilitált személyt ebben a körben büntetlen előéletűnek kell tekinteni, és nem tartozik számot adni olyan elítéléséről, amelyre nézve mentesítésben részesült [20/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [34]–[35], 8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [27]].
- [27] A rehabilitáció a büntetőjogi felelősségre vonás rendszerében az egyik olyan jogintézmény, amely az egyént az állam túlhatalmával szemben védi. „Alkotmányossági szempontból ez azt is jelenti, hogy ennek beállításától fogva a jogrendszeren belül nem vehetők igénybe olyan általános eszközök, amelyek az elkövető tényleges kriminalitására tekintet nélkül – például a büntetőjogi jogkövetkezmények időbeli határainak egyetemes meghosszabbításával – a büntetőjogi felelősségre vonáshoz kapcsolt további, a büntetőjogon kívül is ható alapjogi korlátozást jelentenek” [144/2008. (XI. 26.) AB határozat, ABH 2008, 1107, 1156.; 8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [28]].
- [28] A mentesítés tehát a büntetőjogi felelősségre vonáshoz kapcsolt joghátrányok alkalmazásának végső tartományát jelenti. A terhelt legkésőbb a mentesítés bekövetkeztével büntetlen előéletűnek tekintendő, és nem tartozik számot adni olyan elítéléséről, amelyre nézve mentesült. „A »büntettes« státus a Btk. rendelkezései folytán a mentesítéssel megszűnik, így ahhoz – általános következményként – a továbbiakban nem kapcsolódhatnak a terhelti állapothoz fűződővel azonos tartalmú alapjogi korlátozások” [144/2008. (XI. 26.) AB határozat, ABH 2008, 1107, 1156–1157.; lásd még 20/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [35]].
- [29] A mentesítés alapjogi forrása az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az emberi méltósághoz való jog. „Az Alkotmánybíróság szerint az emberi méltósághoz való jogból következik, hogy az elítélteknek lehetőséget kell biztosítani a rehabilitációra, arra, hogy jogsértés nélkül helytálljanak egy szabad társadalom feltételei között. A reszocializáció pedig megköveteli, hogy az arra objektív szempontok alapján érdemesült elkövető számára egy későbbi, büntetéstől mentes életvitel feltételeit a jog megteremtse. Ez nem csupán a terhelt érdeke, hanem a társadalomé is, minthogy a büntetőjogon kívüli megszorítások megszűnésével, a büntetlen előéletűeket megillető tisztségek ellátására, állások betöltésére való új lehetőségek megnyílása növeli elhelyezkedési esélyeiket, ami pedig csökkenti a társadalmi gondoskodás költségeit, lehetővé teszi az elítélt számára a bűnisméltés elkerülését” [144/2008. (XI. 26.) AB határozat, ABH 2008, 1107, 1132.; 8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [30] 2. A mentesítésnek a Btk. több típusát nevesíti: a törvényi, a bírósági és a kegyelmi mentesítést. A bírósági mentesítés lehet előzetes vagy utólagos. Az adott esetben vizsgált alkotmányossági probléma az előzetes bírósági mentesítéssel összefüggésben merült fel.
- [31] Bírósági mentesítésre – a törvényi mentesítéstől eltérően – nem a törvény erejénél fogva, hanem a bíróság határozata alapján kerülhet sor. Előzetes mentesítésben azt részesítheti a bíróság, akit végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztésre ítél, ha úgy véli, hogy arra érdemes. Az előzetes mentesítést a Büntető Törvénykönyv módosításáról és kiegészítéséről szóló 1971. évi 28. törvényerejű rendelet 20. §-a iktatta be az akkor hatályos büntető törvénykönyv, a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről szóló 1961. évi V. törvény 81/A. §-ába. A jogszabály indokolása szerint a módosítás oka a gondatlan és a szándékos bűncselekmények miatt kiszabott szabadságvesztés alóli mentesítés összhangjának a megteremtése volt.
- [32] A Btk. indokolása az előzetes bírósági mentesítés kapcsán rögzíti, hogy „[a] törvény – a hatályos Btk.-val [értsd: a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény] egyezően – egy esetben teszi lehetővé, hogy bírói döntéssel, a törvényi mentesítés szabályaihoz hasonlóan, az ítélet jogerőre emelkedésének napján álljon be a mentesítés. A törvény kizárólag a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése esetén jogosítja fel a bíróságot arra, hogy a bűnösséget megállapító és büntetést kiszabó ítéletben mentesítse az elítéltet a büntetett előlethez fűződő hátrányok alól. Az előzetes mentesítés szubjektív, alanyi feltétele – az utólagos mentesítéshez hasonlóan – a terhelt érdemessége. Az érdemesség mérlegelése során több körülményt kell vizsgálni, így különösen a bűncselekmény tárgyi súlyát, a bűnösség fokát, az elkövető személyiségét, életvezetését, a bűncselek-

mény elkövetése és az elítélés ideje között tanúsított magatartását, a cselekményével okozott sérelem jóvátételét, a sértett felróható közrehatását.”

- [33] 3. A hatályos szabályozás értelmében a mentesítés főszabályként az elítéléshez fűződő államigazgatási jogi, munkajogi stb., tehát büntetőjogon kívüli jogkövetkezményekre terjed ki, beálltát követően a rehabilitált személyt ebben a körben büntetlen előéletűnek kell tekinteni.
- [34] Mind a hatályos szabályozás, mind a hazai jogtörténet ismer és alkalmaz ugyanakkor olyan szabályozási megoldásokat, amelyek fokozatossá teszik az átmenetet a büntetett előlethez fűződő joghátrányok fennállása és az azok alól való teljes mértékű mentesülés között. Főszabály ugyanis az, hogy ha a mentesítés törvényben előírt feltételei bekövetkeznek, a mentesített személy megszerezheti és gyakorolhatja mindazokat a jogosítványokat, viselheti mindazon tisztségeket, amelyeket a jogszabályok a büntetlen előéletű állampolgárok részére biztosítanak. Ezen feltétel bekövetkezésének időpontjától kezdődően nem tartozik számot adni a mentesítés alá esett korábbi elítélés(ek)ről, azok a hatóság által részére kiadott erkölcsi bizonyítványban sem szerepelnek. Ugyanakkor alkotmányossági szempontból szükséges lehet, hogy fontos, bizalmas vagy a közösségre nézve veszélyes tevékenységeket, munkaköröket egykori bűnelkövetők az elítéléshez fűződő joghátrányok alól való mentesülést követő meghatározott időtartamban se tölthessenek be {20/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [35]–[36]}.
- [35] Így kivételes jelleggel büntetőjogon kívüli jogkövetkezmények is érvényesülnek a mentesítést követően. Ezeket, a mentesítést követően is fennálló, ún. másodlagos joghátrányokat a magyar jog nem szabályozza egyetlen joganyagban. Az egyes korlátozásokat azon jogterület szabályanyaga tartalmazza, amelyen a joghátrány érvényesül és kifejti a hatását. Ezen másodlagos jogkövetkezmények köre az ágazati jogszabályok ellenőrzésével határozható meg.

V.

- [36] Az indítvány nem megalapozott.
- [37] 1. Az Alkotmánybíróság az ügy érdemi vizsgálata során mindenekelőtt a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog alkotmányos tartalmát vizsgálta meg.
- [38] Az Alkotmánybíróság a 20/2013. (VII. 19.) AB határozatban összevetette a foglalkozáshoz (munkához) való jogot rögzítő alaptörvényi, illetve alkotmányi rendelkezéseket. Annak eredményeként – az Alaptörvény negyedik módosítására (2013. március 25.), valamint a 13/2013. (VI. 7.) AB határozatában a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően rögzített szempontokra is figyelemmel – megállapította, hogy az Alaptörvény (XII. cikk) az Alkotmánnyal (70/B. §) egyező szöveggel rögzíti mindenki jogát a „foglalkozás szabad megválasztásához”. Az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján úgy ítélte meg, hogy az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban szereplő érvek és megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya. Ezt az álláspontját az Alkotmánybíróság jelen határozata során is fenntartotta.
- [39] 2. Az Alkotmánybíróság több határozatban megerősítette azokat a munka és foglalkozás szabad megválasztásához való jogot érintő megállapításait, amelyeket a 3380/2012. (XII. 30.) AB határozatban az Alaptörvény hatálybalépése előtt elfogadott határozataiból vett át. Ennek során kiemelte, hogy a „munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való alapjog [...] nem alanyi jogot garantál meghatározott foglalkozás folytatásához, tevékenység végzéséhez. [...] Másként megfogalmazva senkinek sincs abszolút joga a meghatározott foglalkozás, illetve valamely foglalkozásnak az általa kiválasztott formában történő gyakorlásához.” {3134/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [13]; 3380/2012. (XII. 30.) AB határozat, Indokolás [19]; megerősítette: 3243/2014. (X. 3.) AB határozat, Indokolás [42]; 3050/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]; 3087/2016. (V. 2.) AB határozat, Indokolás [45]}.
- [40] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor azt is kiemelte, hogy a foglalkozás szabad megválasztásához való jog az egyén autonómiájának kifejezésére, végső soron emberi méltóságának kiteljesítésére szolgáló eszköz, amely azonban más alapjogra, illetve alkotmányos értékre tekintettel korlátozható {20/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [25]}. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította: „[a]z állam – más szabadságjogok, alkotmányos értékek és célok védelme érdekében – az őt terhelő intézményvédelmi kötelezettségekre hivatkozás-

sal sem alkalmazhat olyan generális megszorításokat, amelyek ezt tartósan és differenciálás nélkül ellehetetlenítik. E védelem és a foglalkozáshoz való jog korlátozása között harmóniát kell teremteni. Figyelembe kell venni, hogy az alapvető szükségletek kielégítéséhez, a tulajdonhoz elsősorban a munkán keresztül vezet az út; ezen alapszik az elítéltek eredményes reszocializációja is. A rendszeres jövedelmet biztosító foglalkozás gyakorlása alkalmas arra, hogy visszasegítse az egyént az ismételt bűnelkövetéstől mentes szabadság állapotába. Amennyiben a foglalkozás gyakorlásához való jog még a kisebb tárgyi súlyú bűncselekményekhez kapcsolódóan is, a mentesülést követően is hosszú időn át, széles körben, a jogsértés feltételezett és távoli veszélyére hivatkozással ellehetetlenül, az már nem csupán a rehabilitáció eszméje által támasztott ésszerű igényekkel áll szemben, hanem aránytalan korlátozást is jelent” [144/2008. (XI. 26.) AB határozat, ABH 2008, 1164.; 20/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [26]].

- [41] 3. A jogalkotó számos esetben választotta valamely tevékenység gyakorlásának, hivatás megválasztásának, funkció ellátásának a korlátozásaként azt a megoldást, amelyet az Ftv. esetében is alkalmaz, nevezetesen, hogy a büntetőjogi felelősség alól való mentesülést követően meghatározott időn – jellemzően több éven – keresztül fennálló törvényi tilalmat állapít meg. Az érintett foglalkozások, tevékenységek között találunk olyanokat, amelyek az igazságszolgáltatás működése, a gazdasági verseny és a gazdasági rend fenntartása, a közlekedés biztonsága, a közbiztonság és a közrend, a szociális rendszer működése vagy az erőszak alkalmazásának jogszerű keretei megteremtésében és fenntartásában jutnak szerephez.
- [42] Az Alkotmánybíróság a 20/2013. (VII. 19.) AB határozatban rámutatott, hogy valamely foglalkozás megválasztásának a joga akkor teljes, ha magában foglalja a foglalkozás gyakorlásának a lehetőségét is (Indokolás [30]). A foglalkozás szabad gyakorlása – beleértve annak kezdetét és fenntartását egyaránt – a törvényhozás által kijelölt keretek között lehetséges. Kétségtelen ugyanakkor, hogy ez a védelem nem lehet korlátlan, annak mértékét illetően – más alapvető jogokra és értékekre figyelemmel – alkotmányos határokat kell szabni.
- [43] A korlátozhatóság vizsgálata során szükséges leszögezni, hogy a foglalkozás szabad megválasztásához fűződő alapjog gyakorolhatósága függővé tehető objektív vagyis tárgyi, illetőleg szubjektív vagyis alanyi szempontoktól. Tárgyi feltételről akkor lehet szó, ha annak teljesíthetősége az egyén személyi tulajdonságaitól és körülményeitől teljesen független. Alanyi jellegűnek minősül a korlátozás akkor, ha a feltételek egyénileg teljesíthetők. Ez utóbbi esetben a lehetőség elvileg mindenki számára egyenlő feltételekkel nyitva áll (például ilyen a vizsgakötelezettség előírása), és a jogalkotó mozgástere is szélesebb, mint az objektív kritériumok meghatározása esetén [20/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [31]].
- [44] A szabályozás értelmezésekor nem lehet ugyanakkor eltekinteni attól a tényről, hogy a jogalkotó a tilalom felállításakor tulajdonképpen egyfajta „másodlagos büntetést”, az eredeti szankció mellé egy további, büntető jellegű jogkövetkezményt kapcsolt, amely a rehabilitáció fontos intézményét, a munka világába való belépést, az illető szakképzettségének megfelelő foglalkozás gyakorlása megkezdésének idejét hosszabbítja meg.
- [45] 4. Az Alkotmánybíróság büntetőjogi tárgyú határozataiban következetesen hangsúlyozza, hogy az állam büntető hatalma korlátozott közhatalmi jogosítvány, a büntetőjog a jogrendszer szankciós zárköve, *ultima ratio* [lásd pl. 4/2013. (II. 21.) AB határozat, Indokolás [57]; 20/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [34]]. Ebben a rendszerben az állami büntető hatalom gyakorlásának léteznek a szűk értelemben vett büntetőjogon, büntető igazságszolgáltatáson kívüli eszközei is, ezek közé sorolhatók az elítéléshez fűződő hátrányos jogkövetkezmények, és az azok alól való mentesítés, azaz a rehabilitáció intézménye is.
- [46] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az állami büntetőhatalom büntető igazságszolgáltatáson kívüli eszközeinek alkalmazása esetén is érvényesül az a követelmény, hogy ne lépjenek túl a büntetőjogi intézmények alkotmányos korlátait jelentő határokon. A hátrányos jogkövetkezmények alól való mentesüléssel összefüggésben „az emberi méltóság jogának és a személyi integritásnak az érvényesítéséhez [ezért] hozzátartozik, hogy az állam kijelölje azt a végső pontot, ahol a széles értelemben vett büntetőjog hatóköre véget ér” [20/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [35]].
- [47] Ahogyan arra az Alkotmánybíróság fentebb is utalt, mind a hatályos szabályozás, mind a hazai jogtörténet ismer és alkalmaz ugyanakkor olyan szabályozási megoldásokat, amelyek fokozatossá teszik az átmenetet a büntetett előlethez fűződő joghátrányok fennállása és az azok alól való teljes mértékű mentesülés között. Alkotmányossági szempontból ugyanis szükséges lehet, hogy fontos, bizalmas vagy a közösségre nézve veszélyes tevékenységeket, munkaköröket egykori bűnelkövetők az elítéléshez fűződő joghátrányok alól való mentesülést követő meghatározott időtartamban se tölthessenek be.

- [48] Ezekkel összefüggésben a jogalkotó azt a megoldást követi, hogy a mentesítést követően is fennmaradó joghatványokat – mint az elítéléshez fűződő kivételes, másodlagos következményeket – egyedi jelleggel, az adott tevékenységet meghatározó szabályozásban deklarálja. A fontos, bizalmas vagy adott esetben veszélyes tevékenységek esetén érvényesülő, indokolt társadalmi óvatosság azonban csak meghatározott körben, az Alaptörvény szabta keretek között, a szükséges esetekben és az arányosság követelményének szem előtt tartásával érvényesülhet.
- [49] 5. A fentiekre tekintettel az Alaptörvény XII. cikkében foglalt foglalkozás szabad megválasztásához való jog Ftv. által megvalósított korlátozását az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt követelmény értelmében – miszerint „alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható” – a szükségesség és arányosság általános tesztjét alkalmazva mérlegelte.
- [50] 5.1. Annak során különös figyelemmel volt az Alkotmánybíróság arra, hogy már működése kezdetén rámutatott: a közrendet lőfegyverek használatával súlyosan lehet veszélyeztetni, ezért a lőfegyver forgalmának, használatának esetenként szűkebb vagy tágabb körű korlátozása vagy tiltása éppen az alkotmányos rend védelmét segíti elő. [22/1991. (IV. 26.) AB határozat, ABH 1991, 408, 410.] Hangsúlyozta ezzel összefüggésben azt is, hogy az állam köteles adminisztrációs korlátokat felállítani olyan területeken, amelyek az élethez és az egészséghez való jog érvényesülésére fokozott veszélyt jelentenek (lásd: pl. lőfegyvertartás) (677/B/1995. AB határozat, ABH 2000, 590, 597.).
- [51] Az élethez és az egészséghez való alapjog védelme ugyanis olyan fontos alkotmányos érdek, hogy az a szigorú szabályozást mindenképpen szükségessé teszi. [14/1992. (III. 30.) AB határozat, ABH 1992, 341.] Az állam intézményvédelmi kötelessége az élethez való joggal összefüggésben nem merül ki az egyes emberek egyedi életvédelmében, hanem általában az emberi életet és létfeltételeit is védi. Ez utóbbi feladat minőségileg más, mint az élethez való egyéni alanyi jogok védelmének összeadása; „az emberi élet” általában – következképp az emberi élet mint érték – a védelem tárgya. [64/1991. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1991, 297, 302–303.] Az Alkotmánybíróság már az 58/1994. (XII. 14.) AB határozatában azt is kifejtette, hogy az államnak az emberi élet tevőleges védelmét szolgáló olyan büntető, polgári, közigazgatási jogszabályokat kell hozni és végrehajtani, amelyek „az emberi életet mások tevékenységétől vagy tevékenységének eredményétől óvják.” (ABH 1994. 337.)
- [52] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint tehát „a közbiztonság védelme érdekében a mindenkori közhatalomnak egyenesen alkotmányos kötelessége, hogy egyes alapvető jogok védelme érdekében az azok érvényesülésére veszélyt jelentő tulajdoni tárgyak tekintetében korlátozásokat alkalmazzon” (720/B/1997. AB határozat, ABH 1998, 1005, 1007.).
- [53] Az Alkotmánybíróság gyakorlata azt mutatja, hogy a lőfegyvertartás kérdéskörét mindig is összekapcsolta az élethez és az egészséghez való jog, valamint a közbiztonság védelmével, és általában azzal a veszélyhelyzettel, amit a lőfegyverek birtoklása szükségképpen eredményez. Éppen ebből fakadóan különös jelentősége van annak, hogy a lőfegyverek (lőszerek) tulajdonosi (birtoklási) azonosíthatósága és ellenőrizhetősége biztosított legyen, a fegyverek tartása állandó állami kontroll alatt álljon.
- [54] Az Ftv. normaszövegéhez fűzött indokolás – az Alkotmánybíróság gyakorlatára is utalva – kiemelte: a közbiztonság, az élet védelme olyan közösségi, társadalmi érdek, amely megköveteli, hogy a fegyver és a lőszer tartását minden társadalom korlátozza, engedélyekhez, feltételekhez kösse. A fegyvertartás már önmagában fokozza azoknak a veszélyhelyzeteknek a valószínűségét, melyek a fegyverek gondatlan vagy a jogos védelem kereteit túllépő használatából, ellopásából, elvesztéséből származhatnak. A közbiztonság általános védelméhez fűződő közérdek alapján ezért nem lehet elzárni a jogalkotót attól a törekvéstől, hogy a legális fegyvertartást szabályozza.
- [55] Ezek a szempontok jelennek meg az Európai Unió jogalkotásában is. A fegyverek megszerzésének és tartásának ellenőrzéséről szóló 91/477/EGK irányelv preambuluma kiemeli továbbá azt is, hogy a szabályozás a szervezett bűnözés elleni hatékonyabb fellépés érdekében – különösen az „éles” lőfegyverek (tűzfegyverek), lőszerrek tiltott előállításának és jogellenes kereskedelmének megakadályozása céljából – állapít meg követelményeket. Az irányelv rendelkezéseit az Ftv. ültette át a hazai szabályozásba.

- [56] A fentiekben kifejtettek tekintetével az Alkotmánybíróság megítélése szerint szükségesnek tekinthető az a korlátozás, amely meghatározott bűncselekmények elkövetőit időlegesen kizárja a fegyverrel végezhető különböző tevékenységekhez szükséges hatósági engedélyek megszerzésére jogosultak köréből, még abban az esetben is, ha a korlátozás kihat az érintett foglalkozás szabad megválasztásához fűződő jogára azáltal, hogy annak következtében nem tudja tovább gyakorolni a hivatását. A fegyvertartás törvényi feltételeinek szabályozása ugyanis közvetlen összefüggésben áll más alapvető jogok – elsősorban az élethez való jog – védelmének alkotmányos, állami intézményvédelmi kötelezettségével, és fokozott veszélyt jelent a közbiztonságra.
- [57] 5.2. Az adott esetben vizsgált alkotmányossági probléma – az Ftv. 3/A. § (2) bekezdés *b*) pontja vonatkozásában – azzal a törvényi szabályozással összefüggésben merül fel, amelynek értelmében nem adható, illetve nem hosszabbítható meg a mentesítés beálltától számított négy évig a fegyvertartási hatósági engedély, ha az érintett büntetlen előéletű, de büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerősen megállapította valamely, az Ftv. 3/A. § (2) bekezdés *b*) pontjában meghatározott bűncselekmény miatt, és a szándékos bűncselekmény elkövetéséért végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztést szabott ki.
- [58] A vizsgált rendelkezéssel összefüggésben megállapítható, hogy az a szűk értelemben vett büntetőjogi felelősségi rendszeren kívüli joghátrányt kapcsol a büntetőjogi felelősségre vonáshoz: az elítéléshez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesülést követő várakozási idővel hosszabbítja meg hatósági engedély kiadásának korlátozását. Ez az időtartam pedig a szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés esetén a mentesítés beálltától számított négy év. Az indítvány benyújtására okot adó peres eljárásban érintett felperest a bíróság a büntetőeljárásban a büntetőjogi felelősség megállapításával egy időben előzetes bírósági mentesítésben részesítette. Ennek következtében az ítélet jogerőre emelkedésének a napján beállt a mentesítés. Az indítványozó mégsem jogosult az Ftv. 3. §-a szerinti hatósági engedélyre, az Ftv. kifogásolt rendelkezése értelmében az engedély kiadására további négy évet kell várnia. Az Ftv. alkotmányjogi panasszal támadott rendelkezése ily módon további négy évig korlátozza az indítványozó foglalkozásának a gyakorlását. A korlátozás alkotmányosságát érintően az Alkotmánybíróság ezért azt vizsgálta, hogy a jogalkotó által választott megoldás a legenyhébb eszköz-e az adott cél eléréséhez.
- [59] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már hangsúlyozta, hogy a fegyverekkel való bánásmód speciális elővigyázatosságot igényel. Az állampolgárok birtokába kerülő lőfegyverek számának növekedése – függetlenül az engedélyes személyének „alkalmasságától” – már önmagában fokozza azoknak a veszélyhelyzeteknek a valószínűségét, amelyek a fegyver gondatlan, vagy a jogos védelem kereteit túllépő használatából, ellopásából, elvesztéséből stb. származhatnak. (720/B/1997. AB határozat, ABH 1998, 1005, 1007.) Ezekre a szempontokra tekintettel az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is arra mutat rá, hogy a fegyvertartási engedély kiadásának korlátozása – függetlenül az engedélyes személyének „alkalmasságától”, így attól a körülménytől, hogy hivatásánál fogva kezel-e fegyvereket – az állam intézményvédelmi kötelességéből fakadó kívánalom.
- [60] Az Alkotmánybíróság a foglalkozás szabad megválasztásához való jog korlátozása arányosságának megítélése során a következő szempontoknak tulajdonított döntő jelentőséget.
- [61] Az Ftv. 3/A. §-át a bünygyi nyilvántartási rendszer átalakításával összefüggő törvénymódosításokról szóló 2009. évi CXLIX. törvény iktatta a szabályozás rendszerébe. Az eredeti szabályozási koncepció szerint a fegyverrel végezhető különböző tevékenységekhez szükséges hatósági engedélyek kiadását abban az esetben, ha a bíróság szándékos bűncselekmény miatt felfüggesztett szabadságvesztést szabott ki, a mentesítéstől számított nyolc évig kellett megtagadnia a hatóságnak. Ezt a szabályozást a jogalkotó a lőfegyverekről és lőszerokről szóló 2004. évi XXIV. törvény módosításáról szóló 2012. évi XIII. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) 4. §-ában – 2012. május 1-jei hatállyal – csökkentette négy évre. A módosító rendelkezés indokolása csupán annyit rögzít, hogy az „Ftv. 3/A. §-át érintő törvénymódosítás egyrészt pontosítja a hatósági engedély megadását kizáró szabálysértések és bűncselekmények körét, másrészt – a polgári célú pirotechnikai tevékenységek tekintetében irányadó szabályozásra is figyelemmel – leszállítja az elítéléshez kapcsolódó kizárások időtartamát.”
- [62] Az Ftv. 18/D. § (2) bekezdés *b*) pontja és *bc*) alpontja értelmében ugyanis nem foglalkoztatható pirotechnikusként, valamint nem gyakorolhat polgári célú pirotechnikai tevékenységet, továbbá nem végezheti polgári célú pirotechnikai tevékenység irányítását az, aki büntetlen előéletű, ha büntetőjogi felelősségét a bíróság – meghatározott cselekmény alapján – jogerősen megállapította és vele szemben végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztést szabott ki, a mentesítés beálltától számított három évig.

- [63] A fentiek alapján az a következtetés vonható le, hogy a jogalkotó észlelte az Ftv. 3/A. §-ában, valamint 18/A.–18/E. §-aiban meghatározott várakozási időtartam tekintetében fennálló jelentős különbséget, és a rendelkezések összhangját megteremtve kívánta a szabályozást egységessé, egyben következetessé tenni.
- [64] Az Alkotmánybíróság a 20/2013. (VII. 19.) AB határozatban hangsúlyozta, hogy „az időmúlással összefüggésben az arányosság követelménye akkor érvényesül, ha a jogalkotói cél [...] és az állampolgárok személyi biztonságát [...] garantáló Alaptörvényben biztosított alapjogok védelme úgy valósul meg, hogy közben a törvényhozó tiszteletben tartja a foglalkozás szabad megválasztásához való jog lényeges tartalmát és ezáltal nem lehetetleníti el az egykori elítélt rehabilitációját” (Indokolás [49]). E szempontok alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy nem felel meg az arányosság követelményének az a jogalkotói megoldás, amely a korlátozás idejét túlzottan hosszú, a foglalkozás szabad megválasztásához való jogot aránytalanul korlátozó időtartamban határozza meg. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a személy- és vagyónvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény 6. § (3) bekezdésének *b*) pontja, valamint 6. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenes, és azt 2013. december 31-ével megsemmisítette.
- [65] Az Alkotmánybíróság a fentiekben hivatkozott határozataiban foglalt szempontok alapján a következő megállapításokat teszi.
- [66] Az Ftv. 3/A. §-ának kifogásolt rendelkezése az eredeti szabályozási koncepció alapján valóban huzamosabb ideig elzárta az érintetteket attól, hogy fegyverrel végezhető különböző tevékenységekhez szükséges hatósági engedélyt szerezzenek. E szabály különösen azok vonatkozásában vetette fel az alapjogi jogsérelem lehetőségét, akinek az ilyen engedély megszerzése valamely foglalkozás gyakorlásához volt szükséges (pl. fegyvermester). Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megítélése szerint nem hagyható figyelmen kívül, hogy a jogalkotó az eredeti szabályozási koncepción változtatott, és a hatósági engedély megszerzéséhez szükséges várakozási időt lerövidítette. Ennek következtében a jogalkotó a módosított szabályozás révén lényegében kifejezésre juttatta azokat az alkotmányossági szempontokat, amelyeket az Alkotmánybíróság később meghozott határozatában megfogalmazott.
- [67] A szabályozás arányosságának az értékelésekor az Alkotmánybíróság jelentőséget tulajdonított annak is, hogy a kifogásolt korlátozás már az eredeti szabályozási koncepció alapján sem a Btk. valamennyi törvényi tényállása vonatkozásában állt fenn, hanem csupán az Ftv. hatályos 3/A. § (2) bekezdés *b*) pontjában meghatározott bűncselekmények tekintetében. A bűncselekmények érintett körét ezen felül a jogalkotó a Mód. tv. rendelkezésével leszűkítette: egyes bűncselekményeket a továbbiakban már egyáltalán nem minősített relevánsnak, míg más bűncselekményeknél csupán a tényállás egy-egy elemét tartotta a várakozási idő megállapítása szempontjából mérvadónak.
- [68] Az Alkotmánybíróság a fentiek mellett figyelemmel volt arra is, hogy a lőfegyverek megszerzésével és tartásával kapcsolatos szabályozás és az ennek részeként megjelenő korlátozások az államot terhelő alapjogvédelmi kötelezettségből fakadnak. Az állam kötelessége ugyanis nem merül ki abban, hogy tartózkodnia kell az alapvető jogok megsértésétől, hanem magában foglalja azt is, hogy gondoskodnia kell az érvényesülésükhöz szükséges feltételek kialakításáról. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az emberi élet védelmének biztosítása kiemelkedően fontos állami kötelesség, amelynek teljesítése megalapozza az életre, testi épségre és egészségre veszélyes tárgyak körében a szigorú jogszabályi korlátozásokat.
- [69] Ehhez mérten az Alkotmánybíróság a 9/2007. (III. 7.) AB határozatban egy mezőéri és vadőri tevékenységet folytató indítványozó vonatkozásában azt vizsgálta, hogy a lőfegyver-engedély megszerzésének a jelen ügyben vizsgált törvényi korlátjához hasonló szabálya folytán sérül-e az indítványozó munkához való joga. Az indítvány elutasításának indokai körében kiemelte, hogy a „foglalkozás szabad megválasztását deklaráló alkotmányi rendelkezés nem zárja ki azt, hogy egyes foglalkozások tekintetében a jogszabályok speciális követelményeket támasszanak” (ABH 2007, 177, 196.).
- [70] 6. Mindezen szempontok alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvánnyal támadott törvényi rendelkezés nem korlátozza aránytalanul a foglalkozás szabad megválasztásához való jogot, erre tekintettel az nem alaptörvény-ellenes. Az Alkotmánybíróság ezért a bírói kezdeményezést – tartalma szerint a foglalkozás szabad megválasztásához való joggal összefüggésben vizsgálva – elutasította.

- [71] Az Alkotmánybíróság végül utal arra is, hogy az előzetes bírósági mentesítés alkalmazása a terheltet kedvezőbb helyzetbe hozta ahhoz képest, mintha az elítéléssel járó hátrányos jogkövetkezmények alól a Btk. 100. § (1) bekezdés *d)* pontja alapján, a törvény erejénél fogva mentesült volna. Abban az esetben ugyanis a mentesítésre is csak a próbaidő leteltének a napján, vagyis esetében további 5 év elteltével került volna sor.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [72] A határozattal egyetértek. A bírói kezdeményezés érdemi elbírálhatóságával kapcsolatosan ugyanakkor az alábbiakra kívánok rámutatni:
- [73] A határozatból egyértelműen megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f)* pontjában foglalt eljárási követelmény értelmezése tekintetében a korábbiakhoz [3175/2014. (VI. 18.) AB végzés; 3001/2015. (I. 12.) AB határozat; 3058/2015. (III. 31.) AB végzés; 3122/2015. (VII. 9.) AB végzés] képest eltérő értelmezést tett magáévá. Ehhez magam is csatlakozni tudok, követve azt az irányadóvá váló szemléletet, amely szerint az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján előterjesztett indítványokban megfogalmazott kérelmeket tartalmuk, azaz az indítványozó indítványból vélelmezhető szándéka szerint kell értelmezni, függetlenül a kérelmekben megjelenő konkrét szóhasználatától. Ebből következően el tudom fogadni, hogy az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f)* pontjában foglalt azon követelmény, miszerint az indítványnak kifejezett kérelmet kell tartalmaznia a jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy bírói döntés megsemmisítésére, azáltal is teljesítettnek tekintendő, ha az indítványozónak a megsemmisítésre irányuló szándéka az indítványból – ennek kifejezett megfogalmazása nélkül is – megállapítható. Erre tekintettel a jelen esetben az Abtv. 25. § (1) bekezdésére alapított bírói kezdeményezés előterjesztése már önmagában is kielégítette az 52. § (1b) bekezdés *f)* pontjában előírt eljárási követelményt, így az indítvány érdemi elbírálásának nem volt akadálya.

Budapest, 2018. március 27.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/2210/2017.

